

บทที่ 4

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการแนะแนวแบบกลุ่มย่อยที่มีต่อการตระหนักรู้ในอนาคตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยวิเคราะห์จากผลการวิจัยในบทที่ 3 และอภิปรายจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มทดลองจากผลการทดสอบข้อมูล ปรากฏผลการวิจัยดังนี้

ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนการตระหนักรู้ในอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองจากตารางที่ 5 ปรากฏว่า ภายหลังจากเข้ารับโปรแกรมการแนะแนวแบบกลุ่มย่อยที่มีต่อการตระหนักรู้ในอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการตระหนักรู้ในอนาคต เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนการตระหนักรู้ในอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง โดยแยกเป็นรายด้านจากตารางเดียวกัน ปรากฏว่า ภายหลังจากเข้ารับโปรแกรมการแนะแนวแบบกลุ่มย่อยที่มีต่อการตระหนักรู้ในอนาคต นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการตระหนักรู้ในอนาคตเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาคะแนนการตระหนักรู้ในอนาคตเป็นรายด้านพบว่า คะแนนการตระหนักรู้ในอนาคตทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการคาดการณ์ไกล ด้านการควบคุมตนเองเพื่อผลที่ดีกว่าในอนาคต ด้านการวางแผน และด้านการตัดสินใจในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1 คือ

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 หลังการทดลองนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวแบบกลุ่มย่อยจะมีคะแนนการตระหนักรู้ในอนาคตสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกลุ่ม

ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนการตระหนักรู้ในอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง จากตารางที่ 4 ปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการตระหนักรู้ในอนาคตสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากผลการทดสอบความแตกต่างระหว่าง

ค่าเฉลี่ยของคะแนนการตระหนักในอนาคตหลังการทดลองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยแยกเป็นรายด้านจากรายเดียวกัน ปรากฏว่า ภายหลังจากการเข้ารับโปรแกรมการแนะแนวแบบกลุ่มย่อยที่มีต่อการตระหนักในอนาคต นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการตระหนักในอนาคตหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาคะแนนการตระหนักในอนาคตเป็นรายด้าน พบว่า คะแนนการตระหนักในอนาคตทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการคาดการณ์ไกล ด้านการควบคุมตนเองเพื่อผลที่ดีกว่าในอนาคต ด้านการวางแผนและด้านการตัดสินใจในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มทดลองซึ่งได้รับโปรแกรมการแนะแนวแบบกลุ่มย่อย มีค่าเฉลี่ยของคะแนนการตระหนักในอนาคต สูงกว่ากลุ่มควบคุม ผลการวิจัยนี้สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2 คือ

สมมติฐานข้อที่ 2 นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวแบบกลุ่มย่อยจะมีคะแนนการตระหนักในอนาคตสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวแบบกลุ่มย่อย

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยที่จัดกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการมุ่งอนาคตของนักเรียนและการใช้เทคนิคการพยากรณ์ที่มีต่อการมุ่งอนาคตของนักเรียนได้แก่ งานวิจัยของ จักรวาล ภูพันธ์ (จักรวาล ภูพันธ์, 2537) ที่พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีการมุ่งอนาคตสูงขึ้น และสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ และงานวิจัยของกนกวรรณ อุ๋นใจ (กนกวรรณ อุ๋นใจ, 2535) ที่พบว่า นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาโดยเทคนิคการพยากรณ์มีการมุ่งอนาคตสูงขึ้นกว่ากลุ่มที่ได้รับข้อเสนอเทศ

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า โปรแกรมการแนะแนวแบบกลุ่มย่อยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และบรรยากาศของกลุ่มส่งเสริมให้สมาชิกสามารถพัฒนาการตระหนักในอนาคตของคนให้สูงขึ้นได้ โดยช่วยให้เรียนรู้วิธีการคาดการณ์ไกล การควบคุมตนเองเพื่อผลที่ดีกว่าในอนาคต การวางแผน และการตัดสินใจในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นเกี่ยวกับเรื่องของการศึกษาและการประกอบอาชีพ

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยและการวิเคราะห์กระแสกลุ่ม และการเปลี่ยนแปลงของสมาชิก ผู้วิจัยพบว่าโปรแกรมการแนะแนวแบบกลุ่มย่อยและขั้นพัฒนาการกลุ่มการแนะแนวแบบกลุ่มย่อย 5 ขั้น ตามแนวคิดของของทอทเซอร์ (Thortzer) สามารถพัฒนาการตระหนักในอนาคตของนักเรียนได้ ดังนี้คือ

1. โปรแกรมที่ใช้ในกระบวนการแนะแนวแบบกลุ่มย่อย

โปรแกรมที่ใช้ในกระบวนการแนะแนวแบบกลุ่มย่อย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะพัฒนาการตระหนักในอนาคตของนักเรียนประกอบด้วยโครงสร้างที่สำคัญ และมีลำดับขั้นของการนำเสนอดังต่อไปนี้

โปรแกรมที่นำมาใช้ในการดำเนินการทดลองเป็นกิจกรรมที่เริ่มต้นจาก หัวข้อการปฐมนิเทศ ความหมาย ความสำคัญของการตระหนักในอนาคต การคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพ การวางแผนการศึกษาและการประกอบอาชีพ การพิจารณาความสามารถ ความสนใจของตนเอง การกำหนดทางเลือกที่เหมาะสม การแก้ปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพ การรู้จักเลือกที่จะกระทำและรอคอยเกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพ การตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพและหัวข้อสุดท้ายคือปัจเจกนิเทศ

2. กระบวนการแนะแนวแบบกลุ่มย่อย เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้กลุ่มทดลองมีการตระหนักในอนาคตที่สูงขึ้น ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

การดำเนินโปรแกรมการแนะแนวแบบกลุ่มย่อย ได้เป็นไปตามลำดับขั้นของกระบวนการกลุ่ม และกระแสของกลุ่มที่เกิดขึ้นมีความสอดคล้องกับขั้นตอนกระบวนการกลุ่มการแนะแนวแบบกลุ่มย่อยตามที่ทรอตเซอร์ (Trotzer, 1977) ได้เสนอไว้เป็นลำดับขั้นตอน 5 ระยะด้วยกัน

ในระยะเริ่มแรกของกลุ่ม คือขั้นสร้างความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย สมาชิกยังไม่มี ความคุ้นเคยกันเท่าไรนัก เป็นช่วงที่สมาชิกอึดอัดใจ และไม่มั่นใจว่าตนเองจะไว้วางใจกลุ่มได้เพียงไร โดยสังเกตได้จากสมาชิกผู้หนึ่ง เวลาแสดงความคิดเห็นกับกลุ่มจะคอยมอง สมาชิกอีกผู้หนึ่งตลอดเวลา เมื่อผู้นำกลุ่มได้ใช้คำพูดเพื่อกระตุ้นให้สมาชิกได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกลุ่มอีกครั้ง สมาชิกจึงกล้าที่จะพูด และจากบรรยากาศในการเข้ากลุ่มครั้งแรก ที่สมาชิกได้รับการยอมรับและความไว้วางใจจากผู้นำกลุ่มที่ให้การต้อนรับอย่างเป็นกันเอง ในกิจกรรมครั้งที่ 1 ผู้นำกลุ่มกล่าวถึงความหมายและความสำคัญของการตระหนักในอนาคตและแจกเอกสารตัวอย่างเรื่อง “ความสมหวังของกล้วยไม้” ให้สมาชิกอ่าน และพิจารณาเกี่ยวกับ การตระหนักในอนาคต ให้สมาชิกแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม ถึงความสำคัญของการตระหนักในอนาคต สมาชิกสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกลุ่มได้มากขึ้น และในกิจกรรมครั้งที่ 2 เรื่อง “การคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพ” ผู้นำกลุ่มได้แจกเอกสารเรื่อง “การคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพ” และเอกสารกรณีตัวอย่างเรื่อง “อนาคตของเสกสรรและแสงดาว”

จากนั้นผู้นำกลุ่มได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพ ให้สมาชิกร่วมกันซักถามหากมีข้อสงสัย และให้สมาชิกบอกลักษณะของการคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพ ผู้นำกลุ่มได้ใช้กิจกรรมดังกล่าวส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักลักษณะของการคาดการณ์ไกล เพื่อให้สมาชิกมีแรงจูงใจในการที่จะกระทำพฤติกรรมเพื่อนำตนไปสู่ความสำเร็จ เล็งเห็นความสำคัญของการคาดการณ์ไกล และพิจารณาความเป็นเหตุเป็นผลของเหตุการณ์อย่างเป็นระบบถึงผลที่อาจจะเกิดขึ้นจากการกระทำ เอื้อให้สมาชิกรู้จักที่จะพิจารณาไตร่ตรองผลที่อาจจะเกิดขึ้นจากการกระทำก่อนที่จะลงมือกระทำจริง จะช่วยให้สมาชิกมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต ดังตัวอย่างที่สมาชิกได้กล่าวว่า “เป็นการคิดถึงในอนาคตว่าเราจะทำอะไร เรียนอะไร และผลกระทบทที่เราคิดว่าจะทำอะไรเนี่ยจะเป็นอย่างไรออกมา” และสมาชิกอีกผู้หนึ่งกล่าวว่า “การคิดต่อไปในอนาคต ซึ่งที่เราคิดตอนนี้ ที่เราจะไปทำเมื่อเราโตแล้วล่ะ มันจะมีผลกระทบตามมาอย่างไร และสิ่งที่เราคิดนั้นมันจะประสบผลสำเร็จหรือว่าอย่างไร” และจากบรรยากาศของกลุ่มที่เอื้อให้สมาชิกในกลุ่มได้มีความคุ้นเคยและมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกด้วยกัน สมาชิกเริ่มมีความไว้วางใจกลุ่มจนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกันได้มากขึ้น ดังเช่นที่สมาชิกผู้หนึ่งได้กล่าวกับกลุ่มว่า “การวางแผนในอนาคต เราควรจะวางไว้แต่เนิ่นๆ ไม่ใช่เวลาเรียนจบแล้วคิดว่าจะไปทำงานอะไร มันไม่ทัน ต้องวางแผน สมมุติว่าเราจะเข้าเรียนต่อแบบเสกสรร เราก็ควรจะเลือกเรียนสายอาชีพ หรือสายสามัญ”

กระบวนการกลุ่มขั้นที่สอง คือขั้นยอมรับกลุ่ม จากการที่สมาชิกมีความรู้สึกมั่นคงและปลอดภัย สมาชิกจะมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เมื่อสมาชิกรู้สึกอบอุ่นและได้รับการยอมรับจากกลุ่ม สมาชิกจะมีการพูดคุยเปิดเผยในเรื่องของตนเองมากขึ้นเต็มใจที่จะเปิดเผยตนเอง รู้สึกปลอดภัยที่จะพูดเรื่องของตนเองในกลุ่ม ดังตัวอย่างที่สมาชิกได้กล่าวว่า “ไม่เลย ไม่อยากเรียนแล้ว เซ็ง เบื่อมากเลย ผมอยากทำงานเมื่อพ่อแม่เขาชอบทะเลาะกันเรื่องเงิน” สมาชิกเข้าใจความรู้สึกซึ่งกันและกันมากขึ้น อยู่ในกลุ่มด้วยความรู้สึกผูกพัน ผู้นำกลุ่มได้ส่งเสริมให้สมาชิกได้รู้วิธีการวางแผนการศึกษาและการประกอบอาชีพ คือ กิจกรรมครั้งที่ 3 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนการศึกษาและการประกอบอาชีพ และรู้ถึงข้อดีของการได้วางแผนการศึกษาและการประกอบอาชีพ สามารถนำข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลทางการศึกษาและการประกอบอาชีพมาพิจารณาร่วมกัน และนำมาวางแผนการศึกษาและการประกอบอาชีพของตนในอนาคตได้ คือ ผู้นำกลุ่มได้แจกเอกสารเรื่อง “การวางแผนการศึกษาและการประกอบอาชีพ” และผู้นำกลุ่มได้แจกเอกสารกรณีตัวอย่างการวางแผนการศึกษาต่อของสุรศักดิ์ให้สมาชิกพิจารณาเป็นตัวอย่าง

สมาชิกได้เขียนการวางแผนด้านการศึกษาและการประกอบอาชีพของตนและเล่าให้กับเพื่อนสมาชิกในกลุ่มฟัง และร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกลุ่มถึงข้อดีของการวางแผน เป็นการส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักกลวิธีในการวางแผนที่เป็นระบบ รู้จักแนวทางในการวางแผนชีวิตของตนเพื่อเป้าหมายในอนาคต โดยต้องกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนแล้วพิจารณาความเป็นไปได้ของทางเลือกแล้วจึงพิจารณาข้อดี ข้อเสียของแต่ละทางเลือก เพื่อเป็นการกำหนดแนวทางปฏิบัติที่นำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ เป็นการเอื้อให้สมาชิกมีหลักในการวางแผนทางด้านการศึกษาและการประกอบอาชีพของตน โดยคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ทำให้สมาชิกมีส่วนในการกำหนดและวางแผนชีวิตสำหรับตัวเอง มีการยอมรับตนเองและผู้อื่น เป็นการพัฒนาสัมพันธภาพในทางสร้างสรรค์ บรรยากาศของกลุ่มซึ่งเป็นบรรยากาศของการสนับสนุนและให้กำลังใจ สมาชิกรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม ในกิจกรรมครั้งที่ 4 ผู้นำกลุ่มได้ส่งเสริมให้สมาชิกได้สำรวจตนเองและพิจารณาความสามารถและความสนใจของตนเอง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดทางเลือกของตนเอง ด้วยการวิเคราะห์ตนเอง ทำให้สมาชิกมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองได้ตามความเป็นจริง

กระบวนการกลุ่มขั้นที่สาม คือขั้นรับผิดชอบต่อตนเอง เป็นระยะที่สมาชิกรู้สึกรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น รับรู้ถึงความสนใจของตนเอง ได้ประเมินตนเอง และในกิจกรรมครั้งที่ 5 ผู้นำกลุ่มได้แจกเอกสาร “การกำหนดทางเลือกที่เหมาะสม และได้แจกเอกสารกรณีตัวอย่างเรื่อง “จะไปทางไหน” ให้สมาชิกอ่านและร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกลุ่มว่าถ้าเป็นตัวละครในเรื่องจะอย่างไร ผู้นำกลุ่มอธิบายสรุปเกี่ยวกับทางเลือกที่เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจ ให้สมาชิกซักถามและบอกทางเลือกที่เหมาะสมของตนเอง ผู้นำกลุ่มได้ใช้กิจกรรมดังกล่าวส่งเสริมให้สมาชิกพิจารณาตนเองว่ามีความสามารถ ความสนใจในด้านใด เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการพิจารณาคัดสินใจด้านการศึกษาและการประกอบอาชีพที่ตนสนใจ ผู้นำกลุ่มเอื้อให้สมาชิกได้รู้จักตนเอง รู้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเองและสามารถประเมินตนเองตามความเป็นจริง รวมทั้งเอื้อให้สมาชิกได้รู้จักแนวทางในการกำหนดทางเลือกที่เหมาะสมกับตนเอง ซึ่งเป็นการเตรียมอนาคตของตนเองอย่างรอบคอบ ดังตัวอย่างที่สมาชิกกล่าวว่า “ได้รู้ว่าเรานั่นอะไร เราสามารถทำอะไรได้” และสมาชิกอีกผู้หนึ่งกล่าวว่า “ได้รู้แนวทางของเพื่อน ๆ ว่ามีกี่ทาง และได้รู้แนวทางของตัวเองว่าเราจะไปเรียนทางไหน”

กระบวนการกลุ่มขั้นที่สี่ คือขั้นแก้ไขเปลี่ยนแปลง เมื่อสมาชิกมีความรู้สึกรับผิดชอบต่อตนเอง สมาชิกเริ่มเข้าใจปัญหาของตนเอง สมาชิกมีการอภิปรายและการ

แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง โดยในกิจกรรมครั้งที่ 6 ผู้นำกลุ่มได้ส่งเสริมให้สมาชิก แก้ปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาและอาชีพคือจากกิจกรรมที่ 6 ซึ่งได้แก่ “การแก้ปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพ” ผู้นำกลุ่มแจกเอกสารเรื่อง “การแก้ปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพ” ให้สมาชิกอ่านและอธิบายให้สมาชิกทราบถึงการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพ ให้สมาชิกซักถาม และผู้นำกลุ่มแจกเอกสารกรณีตัวอย่างเรื่อง “ปัญหาของโนรี” ให้สมาชิกอ่าน และร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกลุ่มว่าโนรีควรจะตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ปัญหาอย่างไร ผู้นำกลุ่มได้ใช้กิจกรรมดังกล่าวส่งเสริมให้สมาชิกฝึกหัดหาวิธีการแก้ปัญหาทางด้านการศึกษาและการประกอบอาชีพจากเอกสารกรณีตัวอย่างของโนรีโดยพิจารณาปัญหาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องและหาแนวทางในการแก้ปัญหา โดยพิจารณาจากทางเลือกในการแก้ปัญหาหลายๆ ทาง แล้วพิจารณาผลที่อาจเกิดขึ้นจากแต่ละทางเลือก แล้วพิจารณาเลือกวิธีการที่จะสามารถแก้ปัญหาได้ดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุด ซึ่งผู้นำกลุ่มเอื้อให้สมาชิกได้ฝึกในการหาวิธีเพื่อแก้ปัญหาด้านการศึกษาและการประกอบอาชีพ ดังตัวอย่างที่สมาชิกกล่าวว่า “ควรจะเรียนต่อ เพราะว่าเหลืออีก 3 เดือน เมื่อเรียนจบก็ช่วยพ่อแม่ทำงานได้ หางานดีๆ ทำได้”

ในกิจกรรมครั้งที่ 7 และครั้งที่ 8 ผู้นำกลุ่มได้ส่งเสริมให้สมาชิกรู้ และเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องในการรู้จักเลือกที่จะกระทำและรอคอยเกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพและสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพ จากเอกสารเรื่อง “การรู้จักเลือกที่จะกระทำและรอคอย” ผู้นำกลุ่มได้อธิบายถึงความสำคัญของการรู้จักเลือกที่จะกระทำและรอคอย ให้สมาชิกซักถามและแจกเอกสารกรณีตัวอย่างเรื่อง “ความสำเร็จของอรอุม่า” ให้สมาชิกอ่านและร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกลุ่มถึงความสำคัญของการรู้จักเลือกที่จะกระทำและรอคอย ผู้นำกลุ่มได้ใช้กิจกรรมดังกล่าวส่งเสริมให้สมาชิกมีความรู้และความเข้าใจในการรู้จักเลือกที่จะกระทำและรอคอยเกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพ เอื้อให้สมาชิกมองเห็นคุณค่าของการรู้จักเลือกที่จะกระทำและรอคอยซึ่งเป็นคุณสมบัติหนึ่งของผู้มีการตระหนักในอนาคต ส่งผลให้สมาชิกเป็นผู้ที่มีการตระหนักในอนาคตที่ดี ดังตัวอย่างที่สมาชิกกล่าวว่า “ได้รู้จักการที่จะเลือกกระทำและรอคอย ว่าอย่างเช่นเราคอยแบบนี้ไว้เพื่อจะได้สิ่งที่ดีกว่ามา” และสมาชิกอีกผู้หนึ่งกล่าวว่า “แบบว่ามีใครมาชวนให้ออก เรากำลังเรียนอยู่ แบบว่าจะจบ แต่ใครมาชวนให้ออกไปทำงาน แต่เราไม่ไป และเราจะเรียนให้จบแล้วเราก็ทำงานที่เราอยากจะทำ” จากการใช้ฝึกหัดการหาแนวทางในการแก้ปัญหามากมาย แนวทางจากเอกสารกรณีตัวอย่าง ทำให้สมาชิกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ในวิธีการแก้ปัญหาว่ามีขั้นตอนอย่างไร ควรทำอย่างไร และต่างก็ให้

ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่ม มีการให้ข้อมูลย้อนกลับและเสนอความคิดเห็นของตนทำให้สมาชิกมองเห็นทางเลือกมากขึ้นและเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ หลังจากได้รับข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับปัญหาของตนและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ดังเช่น สมาชิกผู้หนึ่งในกลุ่มที่เคยไม่แน่ใจทางเลือกของตนเอง 2 ทาง คือ การสอบเข้าเรียนนายร้อยหลังจากจบมัธยมศึกษาปีที่ 6 กับการจบ มัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วไม่เรียนต่อแต่จะออกไปทำงานเป็นช่างจัดสีรถยนต์ ก็มองเห็นทางเลือกของตนเองโดยกล่าวกับกลุ่มว่า “จบ มัธยมศึกษา 3 แล้วผมจะไปต่อ ม. 4 ม. 5 ม. 6 ที่ลพบุรี นำผมเขาเป็นนายร้อยที่นั่น เขาบอกผมตอนเล็ก ๆ ว่า ถ้าอยากเป็นนายร้อยให้ไปหาเขา จากเอกสาร “การตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพ” ผู้นำกลุ่มได้อธิบายให้สมาชิกทราบถึงการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพ ให้สมาชิกซักถาม และให้สมาชิกได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกลุ่มถึงการตัดสินใจของตนเองในด้านการศึกษาและการประกอบอาชีพ ผู้นำกลุ่มได้ใช้กิจกรรมดังกล่าวส่งเสริมให้สมาชิกมองตนเองอย่างรู้จัก เช่น อุปนิสัย บุคลิกภาพ สติ ปัญญา และสุขภาพอนามัยรวมทั้งลักษณะทางร่างกาย เอื้อให้สมาชิกได้สำรวจเกี่ยวกับลักษณะตนเองในด้านต่าง ๆ ทำให้สมาชิกได้พิจารณาตนเอง สามารถวิเคราะห์ลักษณะส่วนตัวและเข้าใจตนเองอย่างเด่นชัด ซึ่งสามารถนำไปประกอบในการพิจารณาเปรียบเทียบกับลักษณะการศึกษาและการประกอบอาชีพที่ตนสนใจ และสามารถตัดสินใจด้วยตนเองได้อย่างมีระบบ โดยการที่สมาชิกแต่ละคนได้ประเมินตนเอง โดยมองไปที่ตัวตนแท้ๆ อย่างชัดเจน เป็นการวางรากฐานของการกระทำที่รับผิดชอบ สมาชิกจะรู้สึกเป็นเจ้าของความคิดและพฤติกรรมของตนเอง ดังตัวอย่างที่สมาชิกกล่าวว่า “จบ ม. 3 แล้วผมจะไปเรียนต่อที่เทคนิคปทุม ไปเรียนสาขาช่างยนต์” และสมาชิกอีกผู้หนึ่งกล่าวว่า “จบ ม.3 แล้วต่อ ม.4 ม.5 ม.6 แล้วต่อมหาวิทยาลัย” การที่สมาชิกรู้สึกว่าคุณค่าตนเองเป็นเจ้าของกลุ่มอย่างแท้จริง เมื่อสมาชิกมีปัญหา สมาชิกคนอื่นในกลุ่มจะช่วยกันหาแนวทางในการแก้ปัญหาให้กับเพื่อนสมาชิกในกลุ่มด้วยกันซึ่งในกิจกรรมครั้งที่ 8 นี้ สมาชิกได้ช่วยกันหาแนวทางให้กับเพื่อนสมาชิก ในการตัดสินใจทางด้านการศึกษาในกลุ่มที่มีปัญหาว่าจบ มัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วอยากเข้าเรียนต่อแต่แม่จะให้ออกไปทำงาน ซึ่งสมาชิกผู้หนึ่งในกลุ่มได้เสนอว่า “ก็สอบทุนก็ได้ พอจบ ม. 3” อาจารย์เขาจะมีทุนให้ คือ สอบไปแล้วเป็นโควตาไปเลยโดยไม่ต้องเสียเงิน ทุนไปต่อเทคโนโลยี เทคนิคอะไรไม่ทราบ” และสมาชิกผู้นั้นยังกล่าวเพิ่มเติมอีกว่า “ก็งี้ไง เบิกเงินให้กู้ยืมการศึกษาต่ออะไรเงี้ย แล้วพอจบออกมาแล้วคอยเอาไปใช้” จึงทำให้สมาชิกเกิดการพัฒนาในสิ่งที่ได้รับจากประสบการณ์กลุ่มเป็นอย่างดี

กระบวนการกลุ่มขั้นที่ห้า คือขั้นปิดกลุ่ม เมื่อสมาชิกได้รับประสบการณ์กลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ สมาชิกมีความเชื่อมั่นในตนเองในการการที่จะนำสิ่งที่ได้จากกลุ่มไปใช้ในชีวิตของตน มีการทบทวนสรุป โดยในกิจกรรมครั้งที่ 9 ผู้นำกลุ่มได้ให้สมาชิกเขียนความหมายและความสำคัญของการตระหนักในอนาคต และลักษณะพฤติกรรมที่บ่งบอกว่าบุคคลนั้นเป็นผู้มีการตระหนักในอนาคต เป็นการสรุปในสิ่งที่สมาชิกได้เรียนรู้โดยผ่านกระบวนการแนะแนวแบบกลุ่มย่อยที่สมาชิกได้มีปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่ม ผู้นำกลุ่มได้ใช้กิจกรรมดังกล่าวส่งเสริมให้สมาชิกมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการตระหนักในอนาคตได้อย่างถูกต้องทำให้สมาชิกมองเห็นภาพรวมของบุคคลที่มีการตระหนักในอนาคตว่ามีคุณสมบัติ คือ ความสามารถในการคาดการณ์ไกล มีการรู้จักเลือกที่จะกระทำและรอคอย มีการวางแผนเพื่อปฏิบัติตน มีการควบคุมตนเอง และมีการตัดสินใจในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการตระหนักในอนาคตมีความสำคัญต่อชีวิตคนเราอย่างไร ผู้นำกลุ่มได้เอื้อให้สมาชิกนำข้อมูลที่ได้ดังกล่าวพิจารณาเปรียบเทียบกับตนเอง เป็นการส่งเสริมให้สมาชิกเริ่มสำรวจตนเองมากขึ้น ดังตัวอย่างที่สมาชิกได้กล่าวว่า “ทำให้เราได้คิดถึงอนาคตต่อไปว่า เราควรจะทำอะไร เราต้องมีความคิดก่อน” และสมาชิกอีกผู้หนึ่งกล่าวว่า “ได้ความรู้ แล้วก็ความคิดริเริ่มในอนาคตข้างหน้า” การส่งเสริมและให้กำลังใจกับสมาชิกเป็นผลในการที่จะทำให้สมาชิกยอมรับนับถือสิ่งแวดล้อมที่เขาอยู่ ไปในทางสร้างสรรค์ สมาชิกมีความแน่วแน่ในสิ่งที่จะทำต่อไป เพื่อนำมาซึ่งความสำเร็จในอนาคตอันเป็นผลเนื่องมาจากประสบการณ์แห่งกลุ่ม ดังที่สมาชิกผู้หนึ่งได้กล่าวกับกลุ่มว่า “ได้รู้ว่าการตระหนักในอนาคตมีความสำคัญกับชีวิตคนเราอย่างไร การตัดสินใจมีความสำคัญกับชีวิตเราอย่างไร และก็ทำให้เรารู้แนวทางว่าในอนาคตเราจะไปทำงานอะไร เรียนเกี่ยวกับอะไร”

นอกจากนี้การที่สมาชิกในกลุ่มซึ่งเป็นคนในวัยเดียวกันและมีความสนใจที่จะเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวแบบกลุ่มย่อยที่มีต่อการตระหนักในอนาคตน่าจะเอื้อให้สมาชิกเกิดปฏิสัมพันธ์ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในกลุ่ม ในเรื่องของตนเองและจากเอกสารกรณีตัวอย่างในกิจกรรมแต่ละครั้งยิ่งขึ้น ในการดำเนินกระบวนการกลุ่มพบว่าสมาชิกซักถามเมื่อมีข้อสงสัย เมื่อเข้าใจไม่ชัดเจน หรือเข้าใจไม่ตรงกันกับผู้นำกลุ่ม ซึ่งผู้นำกลุ่มได้ช่วยให้ข้อมูลเพิ่มเติมกับสมาชิกตามประเด็นที่สมาชิกสงสัย จนสมาชิกเกิดความเข้าใจ มีการให้ข้อมูลย้อนกลับให้กับเพื่อนสมาชิกด้วยกันในกลุ่มเป็นอย่างดี เป็นไปตามเป้าหมายของโปรแกรมในการเข้ากลุ่มแต่ละครั้ง ทำให้สมาชิกเกิดความเข้าใจและรู้จักตนเองมากขึ้น

จากปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในการเข้าร่วมกลุ่ม โปรแกรมการแนะแนวแบบกลุ่มย่อยจึงทำให้สมาชิกได้มีโอกาสพัฒนาตนเองในคุณสมบัติด้านต่างๆของผู้มีการตระหนักในอนาคต เพื่อนำมาซึ่งความสำเร็จของตนเองต่อไปในอนาคต

จากตารางที่ 5 คะแนนการตระหนักในอนาคตของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่กลุ่มทดลองมีคะแนนการตระหนักในอนาคตทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านคาดการณ์ไกล ด้านการควบคุมตนเอง เพื่อผลที่ดีกว่าในอนาคต ด้านการวางแผน และด้านการตัดสินใจในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงขึ้นทั้ง 4 ด้าน และกลุ่มควบคุมสูงขึ้นในด้านคาดการณ์ไกลด้านการวางแผน และด้านการตัดสินใจในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนด้านการควบคุมตนเองเพื่อผลที่ดีกว่าในอนาคตไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจจะเป็นเพราะว่ากลุ่มควบคุมได้เข้าเรียนวิชาแนะแนวซึ่งมีเนื้อหาในเรื่อง กระบวนการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ การเข้าใจและการยอมรับตนเอง การประเมินผลการเรียนรายวิชา การสำรวจอาชีพในครอบครัว และการเตรียมตัวเพื่อเรียนชั้นเรียนใหม่ ซึ่งมีเนื้อหาวิชาคล้ายกับกิจกรรมแนะแนวแบบกลุ่มย่อย ในขณะที่กลุ่มทดลองไม่ได้เข้าเรียนวิชากิจกรรมแนะแนวแต่มาเข้ากิจกรรมการแนะแนวแบบกลุ่มย่อย ซึ่งกิจกรรมการแนะแนวแบบกลุ่มย่อยน่าจะพัฒนาการตระหนักในอนาคตของบุคคลได้ เมื่อบุคคลได้มีโอกาสเข้าร่วมกลุ่มเล็ก ซึ่งมีบรรยากาศของการส่งเสริมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันทำให้กลุ่มทดลองซึ่งเข้าร่วมกิจกรรมการแนะแนวแบบกลุ่มย่อยมีคะแนนการตระหนักในอนาคตสูงขึ้นทุกด้าน และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนการตระหนักในอนาคตของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง พบว่าคะแนนการตระหนักในอนาคตของกลุ่มทดลองสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปได้ว่า นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวแบบกลุ่มย่อยมีการตระหนักในอนาคตสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือโดยโปรแกรมการแนะแนวแบบกลุ่มย่อย แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมการแนะแนวแบบกลุ่มย่อยและบรรยากาศของกลุ่มสามารถส่งเสริมในการเพิ่มการตระหนักในอนาคตของบุคคลได้

